

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

از میمنت و خوش‌قدمی زن، این است که اولین فرزندش دختر باشد.

(مستدرک الوسائل ج ۱۵، ص ۱۱۱)

زن و خانواده

مریم میرزاکی

۱۳۹۶

سرشناسه	: میرشکاری، مریم، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: زن و خانواده / مریم میرشکاری.
مشخصات نشر	: تهران : سخنوران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۴۷۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: زنان در اسلام
موضوع	: Women in Islam :
موضوع	: خانواده‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: -- Religious aspects -- Islam Families :
موضوع	: زنان (همسر) -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Wives -- Religious aspects -- Islam :
موضوع	: زناشویی (اسلام)
موضوع	: Marriage -- Religious aspects -- Islam :
ردیف ملی کنگره	: BP ۱۳۹۶۱۷۲/۲۳ ۹ ز/م/
رده بندی دهی	: ۴۸۳۱/۲۹۷ :
شماره ثبت ملی	: ۴۸۶۴۵۹۰ :

۰۱۰۱ ملی انقلاب، پایان کار شمالی، بعد از فرصت، شماره ۱۴۰۷
تلفن: ۰۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ (svnpub@gmail.com)

زن و خانواده

مریم میرشکاری

صفحه‌آرایی و طراحی جلد: سخنوران

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۶ - اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۵-۴۷۲-۵

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

مرکز بخش: ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۵	زن از نگاه معصومین (ع)، زنان و رنگان
۱۵	دیدگاه نبی اکرم (ص)
۱۶	دیدگاه حضرت علی (ع)
۱۷	دیدگاه امام رضا (ع)
۱۹	دیدگاه امام خمینی (ره) درباره‌ی شخصیت زن
۲۴	زنان برجسته در قرآن
۲۵	۱- حضرت زهرا (سلام الله علیها)
۲۷	۲- حضرت مریم (سلام الله علیها)
۲۹	۳- آسیه
۳۰	۴- مادر حضرت موسی (علیه السلام)
۲	ازدواج و آداب آن
۱۱	امتیازات مقام زنان
۳۳	الف- پرورش انسان‌ها
۳۴	ب- زن و ایجاد آرامش
۳۵	ج- زن و مقام مادری
۳۷	مفهوم ازدواج
۳۷	آداب ازدواج در اسلام

۳۸.....	انتخاب همسر.....
۳۹.....	مراسم خواستگاری.....
۴۱.....	تعریف ازدواج از دیدگاه اسلام.....
۴۳.....	تاریخ ازدواج بر اساس فرهنگ.....
۴۵.....	دیدگاه اسلام درباره ازدواج.....
۴۶.....	چند همسری.....
۵۰.....	ازدواج موقت.....
۶۳.....	احکام ازدواج.....
۶۳.....	شروط صحت عقد نکاح.....
۶۷.....	سن ازواج.....
۶۸.....	شرایط فسخ عقد نکاح (در مرد).....
۶۸.....	شرایط فسخ عقد (در زن).....
۶۹.....	وکالت در عقد.....
۷۰.....	اولیاء عقد.....
۷۱.....	احکام فقهی ازدواج.....
۷۱.....	۱- ازدواج مستحب.....
۷۱.....	۲- ازدواج واجب.....
۷۲.....	ازدواج حرام.....
۷۲.....	۴- ازدواج مکروه.....
۷۲.....	۵- ازدواج مباح.....
۷۲.....	موانع ازدواج شرعی یا محرّمات.....
۷۸.....	فلسفه تفاوت حقوق زن و مرد.....
۸۰.....	حقوق مادی زنان.....
۸۰.....	مهریه در نظام حقوق قرآنی.....
۹۹.....	فهرست منابع.....

مقدمه

زن در دین اسلام بیگانه وایی دارد و از آنجا که در جامعه‌ای که اسلام ظهور کرد زن هیچ قدر و ارزشی نداشت. عرب برای زن نه استقلالی در زندگی قائل بود و نه حرمت شرعی، و تنها حرمتی که برای او قائل می‌شد در چارچوب خانه و خاندان بر سر زنان در عربها ارث نمی‌بردند، و تعدد زوجات آن هم بدون حدی معین، جایز بود همچنان که در یهود نیز چنین است، و همچنین در مسئله طلاق برای زن اختیاری قائل نبود. در مواردی دختران را زنده به گور می‌کردند اولین قبیله‌ای که دست به چنین جنایتی زد، قبیله بنو تمیم بود، و به خاطر پیشامدی که در آن قبیله رخ داد، و آن این بود که با نعمان بن منذر جنگ کردند، و بعد از آن دخترانشان اسیر شدند که داستانشان معروف است، و از شدت غم تصمیم گرفتند دختران خود را به قتل برسانند، و زنده دفن کنند و این رسم ناپسند به تدریج در قبائل دیگر عرب نیز معمول گردید، و عرب هرگاه دختری برایش متولد می‌شد به فال بد گرفته و داشتن چنین

فرزندی را ننگ می‌دانستند.

رفتاری که عربها با زنان داشت، ترکیبی بود از رفتار اقوام متمدن و رفتار اقوام غیر متمدن، که این اساس ندادن استقلال به زنان در حقوق و شرکت ندادن آنان در امور اجتماعی از قبیل حکومت و جنگ و مسأله ازدواج و اختیار دادن امر ازدواج به زنان اشراف را از ایران و روم گرفته بودند، و کشتن زنده به گور کردن و شکنجه دادن آنان را از اقوام بربر و وحشی اقتباس کرده بودند.^۱

بیشترین شکر که برای زنان قائل بودند این بود که زنان کالایی بیش نیستند و به زن به عنوان انسان کامل و حتی در برخی موارد انسان نمی‌نگریستند. بل از بهور دین اسلام زنها در منتهای بدبختی و فلاکت به سر می‌بردند و از مسکونه فوقیه که برای انسانها لازم‌الرعايه بود محروم بودند اسلام در قرآن ایاء کننده حقوق زن است. اسلام به زن، که در طول تاریخ و جوامع بشری از حقوق طبیعی و انسانی خود محروم شده بود، استقلال، شخصیت حقیقی و حقوق طبیعی و او را همدیف با مردان خلیفه‌الله فی الارض نامید. با بررسی دیدگاه اسلام، زنان و مردان جوهره انسانی یکسانی دارند. ایشان در انسانیت خود با دیگران برابر هستند و هیچ فرقی در حدود ماهیت انسانی با یکدیگر ندارند. «در حالی که تمدن اولیه غرب بر این واقعیت که زن انسان کاملی نیست، مبتنی بود و نظر اسلام ۱۴۰۰ سال پیش یک ایده انقلابی بود»^۲

۱. علامه طباطبائی، تفسیر المیزان، جلد ۲، ص ۴۰۲

۲. شیخ علی‌التمیمی، نگاهی تطبیقی بر جایگاه تعالی زنان در اسلام و غرب، ص ۷۹

لذا «آن قدری که اسلام به زن خدمت کرده است به مرد نکرده است»^۱. اسلام بین زن و مرد از نظر تدبیر شئون اجتماع و دخالت اراده و عمل آن دو در این تدبیر، تساوی برقرار کرده، و علت آن این است که زن نیز مانند مرد می‌خواهد بخورد و بنوشد و بپوشد، و سایر چیزهایی که در زنده ماندن خود به آنها محتاج است به دست آورد، و لذا قرآن کریم می‌فرماید:^۲ شما زنان و مردان از جنس همدیگر می‌باشید.

از دیدگاه قرآن، سرشت زن و مرد یکسان بوده و این دو دارای هویتی یکسانند. قرآن می‌فرماید: یا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ رَزَقَهُمْ وَبَيْنَهُمْ رُؤُوسًا كَثِيرًا وَنِسَاءً... (نساء/۱) ای مردم از پروردگار تن پروا کنید، آن که شما را از یک نفس آفرید و از آن نفس واحد، سرورانی را و از آن دو مردان و زنان بسیار پدید آورد.

در آیه دیگر آمده است: هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا رُؤُوسًا لِيَتَسَكَّنَ إِلَيْهَا (اعراف/۱۸۹) همه ی شما را از یک تن آفرید و از آن یک تن، زنش را آفرید تا به او آرامش یابد. از منظر قرآن، خلقت زن مایه ی آرامش مرد است. وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا (روم/۲۱) از نشانه‌های قدرت اوست که برایتان از جنس خودتان همسران آفرید، تا به ایشان آرامش یابید.

۱. امام خمینی، جایگاه زن در اندیشه امام خمینی، ص ۵۵

۲. «بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ». سورة آل عمران، آیه ۱۹۵

جایگاه زن در قرآن به گونه است که حتی ملائکه و جبرئیل نیز با ایشان ارتباط دارند و حضرت مریم یکی از این زنان است که یکی سوره‌های قرآن کریم نیز به نام اوست.^۱

این جایگاه رفیع نشان آن است که اسلام برخلاف برخی مکاتب و ادیان زاهدانه مثل گنوسیسم و مانوی که زن را موجودی شیطانی و اهریمنی می‌دانستند و یا برخی ادیان دیگر که زن را موجب انحراف و گمراهی مردها تلقی می‌کردند شأن والایی را برای زنان قائل می‌شود.

اسلام به خاطر طبیعت و فطرت وامکانات واقعی و قوت عاطفه‌ای که زنان از آن برخوردارند، آنان را مورد حمایت خود قرار داده است و به علت ارتباط سیستم مبادات با مسائل مربوط به هزینه و مخارج زندگی تفاوت‌هایی قائل شده است.

قرآن در عصر نزولش^۲ با بلندی به سوی زن و حقوق انسانی او برداشت ولی هرگز به نام احیای زن به عنوان «انسان» و شریک مرد در انسانیت و حقوق انسانی، زن بودن و مرد بودن را به فراموشی نسپرد. آنچه از نظر اسلام مطرح است این است که زن و مرد به دلیل این که یکی زن است و دیگری مرد، در جهات زیادی شباهت یکدیگر نیستند. جهان برای آنها یکجور نیست، خلقت و طبیعت آنها را یکنواخت نخواست است. به همین جهت ایجاب می‌کند که از لحاظ بسیاری از حقوق و تکالیف و مجازات‌ها وضع مشابهی نداشته باشند. در دنیای غرب اکنون سعی می‌شود میان زن و مرد از لحاظ قوانین و مقررات و حقوق و

وظایف وضع واحد و مشابهی بوجود آورند و تفاوت‌های غریزی و طبیعی زن و مرد را نادیده بگیرند. تفاوتی که میان نظر اسلام و سیستم‌های غربی وجود دارد در اینجاست بنابراین لازم عدالت و حقوق فطری و انسانی زن و مرد عدم تشابه آنها در پاره‌ای از حقوق است.^۱ نکته دیگری که می‌توان از آن ارزش زن را در اسلام یافت، استقلال اقتصادی زنان در اسلام است، که کمتر مورد بحث قرار گرفته است. یکی از مسلمات دین اسلام این است که مرد حقی به مال و دارایی و کار زن ندارد. در حقیت اسلام به زنان متأهل شخصیت مستقل اعطا کرده است، شوهر هیچ گونه سهمی در دارایی همسر خود ندارد، مگر این که او با موافقت آزادانه خود از دارایی‌اش چیزی به او ببخشد قرآن دیدگاه خود را در مورد این موضوع کاملاً روشن بیان کرده است. «و مهر زنان را در کمال رضایت و طیب خاطر به آنها بپردازید اگر چیزی از مهر خود را از روی رضا و خشنودی به شما بخشیدند از آن برخوردار شوید که حلال و گوارا خواهد بود».^۲

۱. مطهری، مرتضی، صص ۱۲۳-۱۲۱

۲. «وَأُولَئِكَ نِسَاءٌ صَدَقْتُنَّ زَوْجَهُنَّ فَإِنْ ظَنَّ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُنَّ نَفْسًا فَكُلُوهُنَّ حَنِينًا مَرْبًاءً». النساء ۴